

Vilharjeve igre.

IV.

WILHELM IV

VI

Igra Piké.

Šaloigra v enem delu, svobodno po
francozkej.

Poslovenil in založil

Miroslav Vilhar.

O S O B E.

Baron Rocheferrier.

Žan, njegov sin.

Mercier, trgovec.

Roza, njegova hči.

Godí se v Parizu pri gosp. Mercier-u.

030030989

1. Govor.

(Prostorna soba. Troja vrata: na sredi, na desnej in levej. Na desnej okno. Pri zidu omare z bukvami in uro. Sredi sobe igralna miza, stoli in dva naslonjača.)

Mercier, Roza.

(Roza na desnej sedí in veze. Mercier sedí na levej in bere časnike.)

Mercier (bere): „Novič se pretresajo imenitne zadeve, ki že dalje časa motijo vso Evropo.“ Menda bodo pretresali in pretresali, dokler se na zadnje vendar le za res udarijo. (Roza skoči k oknu.) Kaj ti je, Roza?

Roza. Papá, zdelo se mi je

Mercier. No?

Roza. . . . da nekaj slišim, ali na ulici, ali na dvorišči.

Mercier. Jaz ničesa ne slišim!

Roza. Morda nisem prav čula. (Zase.)
Kaj pomenja to, da ga še ní? (Séde.)

Mercier (bere): „Novič se pretresajo imenitne zadeve, ki že dalje časa motijo vso Evropo.“ — (Roza stopi do srednjih vrat.) Ti si hujša od vse Evrope! Kaj te takó moti?

Roza. Zdi se mi, da nekdo gre!

Mercier. Naj pride! Če ima z mano kaj, že pozvoní!

Roza (zase). Žan pač ni, ker sicer bi že pred durmi — (gre do omare, kjer ura stoji).

Mercier (bere): „Novič se pretresajo imenitne zadeve, ki že dalje časa motijo vso Evropo.“

Roza. Papá! Ura ne gré prav! Komaj dvanajsto kaže, ali postavim, da je več!

Mercier (gleda na svojo uro). Tri četrtri je na poldne! Ure gredó prav, le tebi menda nekaj prav ne gré, kaj ne?

Roza. Mislim, da niste uganili!

Mercier. Zjutraj si celi dve uri prej vstala, nego je tvoja navada, kavo si pa vendar za vso uro pozneje prinesla! Denes nimaš mirú, pa zakaj? — ker tvoj ženin rigorosum dela in ga ni še nazaj! No, no, ne sramuj se ne! (Poljubi jo na čelo.) Saj vidim, da ne moreš drugače! Tebi je denes pomenljiv dan!

Roza. Jako pomenljiv!

Mercier. Ali bo dohtar, ali ne bo dohtar, — ali boš nevesta, ali ne boš nevesta, — za tó gré!

Roza. Resnica! Papá, ali je težko rigorosum delati?

Mercier. Ljubka, jaz tega ne vem!

Roza. Kar se tiče učenosti, vem, da je Žan prebrisana glava!

Mercier. To ni zadosti, da ti to veš!

Roza. Moj Bog, saj si je ves dan takó glavico belil, da je skoraj obolel!

Mercier. Tudi to ima nekaj dobrega v sebi!

Roza. Rada bi vedela, kaj?

Mercier. Da bo lahko sam sebe prvega ozdravljaj!

Roza. Ne šalite se denes!

Mercier. Njegov oče, baron Rocheferrier, stari naš prijatelj, ki že več let pri nas biva in z nami uživa, nikakor ne dovoli, da se Žan oženi, predno ima kruh. Starček ima od nek-daj svoje muhe

Roza. Vendar je prav dober mož!

Mercier. Tega ne rečem, da ní; dober mož je, prav dober. Srcé ima plemenito, in moško gleda na čast in poštenje! Ali tenak je kakor igla, in za vsako reč nos obesi, da je časi le jeza ali smeh ž njim! Najmanjša reč ga spravi na konja, potem pa ne drži jezika za zobmi!

Roza. Prava brata sta si! Papá, tudi vaš lonček hitro vzkipí, posebno pa kader piketirate!

Mercier. Njegov še hitreje! Pri

igri je tak, da se Bogú usmili! Če izgubi, reče: „Vi te igre ne znate!“ (Smeje se.) Pa jaz da ne znam piketirati? Jaz, ki dam umetniku, kateri je Piké znašel, pri vsakej igri dva asa naprej? Misli si Roza, (ona ne pazi na-nj) jaz sem imel včeraj tri kralje v roki, da kupim četrtega, zavržem dva asa, in kaj se zgodi?

Roza (nekaj čuje). Papá, zdaj gré!

2. Govor.

Prejšnja in Žan.

Žan. Viktorija! Viktorija!

Roza. Si dohtar, ali ne?

Žan. Doctor medicinæ Lutetiis Parisiorum! Draga mi ljubka, tako sem delal, da so mi profesorji ploskali! Soglasno so me potrdili za dohtarja!

Roza. Papá, ali si slišal?

Mercier. Od srca sem tega vesel!

Žan. Čestiti gospod! Le ljubezen do Vaše hčerke mi je pomagala, in goreča želja do nje me krepčala!

Roza. Bali ste se, kaj ne?

Žan. Le en sam hipček! Od konca sem izvrstno govoril, ako tudi so me vprašali važne, težke reči!

Roza. Težke?

Žan. Prav težke! Namreč o tistih zdravilih, ktera človeka takó omamijo, da se več ne zavé!

Roza. Pa ste znali?

Žan. Beseda mi je tekla, ko voda! Na enkrat mi pride misel: kaj pa, ko bi zdaj umolknil? In zares se mi jezik zaplete ino ustavi!

Roza. Oh!

Žan. Megla mi zakrije okó in že se vidim izgubljenega!

Roza. Moj Bog!

Žan. Kakor blisk zagledam v sredi té megle tebe, krasnega angelja, ki mi

podariš novo moč. Megla se raztopi, in jaz izgovorim do kraja, da sem bil samega sebe vesel! Prepričan sem, da prava ljubezen človeka navduši! (Rozi rokó poljubi.)

Roza. Srcé mi veselja igra!

Žan. Bog vé, da sem bolje govoril, nego vse stare bukve in pergamentje!

Mercier in Roza. Dobro!

Žan. Je pa li res, gospod Mercier, da bomo še denes pisali ženitvanjsko pismo?

Mercier. Še denes! Pa ne mara ni Vašemu očetu všeč?

Roza. Kaj? — Še tega se manjka!

Mercier. Mogoče je vendar! Odrekel ni, pa tudi vprašal ni po tvojej roki! (K Žanu.) Dalje ni storil stopinjice! Pojte Vi do njega, in pogovorite se ž njim; saj dobro veste, da zameri, če se Vi o tem prej menite z nama, nego ž njim!

Žan. Grem precej do njega! (Odstopi.)

3. Govor.

Mercier in Roza.

Mercier. Ljubka, zdaj pa vesela bodi!

Roza (objame očeta). Oh, kako ste Vi dobri, Papá!

Mercier. Menda menj dober, nego ti misliš!

Roza. Zakaj?

Mercier. Ker zraven tega, da tebe omožim, le stari dolg plačam baronovej rodovini!

Roza. Pa do zdaj nič nisem čula o tem!

Mercier. Ker sem to dozdej skrivaval. Ako bi bila ti vedela, da tvoj oče in tvoj ded té ženitve želita, ne mara bi mislila, da te siliva, in morda bi se ne bila zaljubila v Žana!

Roza. Tega ne, Papá!

Mercier. Ve ženske ste že take!
Vas dobro znamo! — To reč ti prav lahko razjasnim!

Roza. Povedite mi, povedite!

Mercier (sede). Glej ljubka! Jaz, ki svoje hčerki dam dve sto tisoč frankov dote, rajši jo dam Žanu, ki nima družega od pota pred seboj, nego prvemu bogatinu! In zakaj?

Roza. Ker je takó ljubeznjiv!

Mercier. Ne, temuč, ker je Žanov ded tvojega deda otél velike nevarnosti!

Roza. Kdaj?

Mercier. Tega je že nad 80 let; še pred republiko. Moj oče so bili doslužili v kraljevej gardi in so se imeli oženiti. Nek večer pred poroko se spró s kadetom, ki je tudi lazil za njih ljubko, mojo materjo, ter se jim prelizaval. Moj oče, hude jeze . . .

Roza. Kakor Vi časi!

Mercier. In ti tudi! —

Roza. Dalje, dalje!

Mercier. Moj oče hude jeze pokličejo kadeta na dvoboj in mu z mečem prebodó srcé!

Roza. Mili oče nebeški!

Mercier. To je že takó! Oče bi bili v najhujšej zadregi, da ni gospoda barona Rocheferriera!

Roza. Kakó je on rešil Vašega očeta?

Mercier. Vlade je prosil, da ga je pomilostila, in potem mu je izročil skrb za svoje grajščine!

Roza. To je bil možák!

Mercier. Vrl možák! — Malo potem dobimo republiko; baron je popustil deželo in izgubil vse imenje. Njegov sin, ta baron, ki je zdaj pri nas, vrnil se je bil še le, ko so bili Napoleona že priklenili na svete Helene otok, in komaj dve, tri leta pozneje sva se spoznala.

Britke ure je učakal, ženó je izgubil in vse vse, do zadnjega vinarja! Skri-val je grenko žalost, — saj ga znaš, — ali jaz nisem bil slep, in do srcá me je ginilo njegovo siromaštvo, njegova nezaslužena, trda osoda! Urno mu ponudim rokó, ali ponos, prirojeni ponos mu je branil! Sklenil sem, da ga prevarim; tedaj sem legál, da je bil njegov oče mojemu očetu posodil mnogo novcev; da so se računi izgubili, da so mi pa oče to zapovedali na smrtni postelji, in da ne morem storiti, nego da mu ponudim polovico vsega svojega imetka. Tudi tega se je branil, na zadnje pa vendar prijazno v mojo desno segel! Ali vendar se vedno bojím, da me kdaj popustí, in da ga od hiše zapodí kaka mala besedica. Saj veš, kakšen je! Da pa še temu v okom pridem, zato sem od srca vesel, da si se ti v njegovega sina zaljubila! Bog vama daj srečo!

Roza. Hvala, preljubi moj Papá!
(Objame ga.)

4. Govor.

Prejšnja, baron in Žan.

Mercier. Ljubi gospod baron! Vam ni vseč, da je Vaš sin doktor medicine?

Baron. Prav vseč mi je! Pa tudi nisem nikdar dvomil, da ne bo! Ne mara ste Vi dvomili?

Mercier. Jaz še menj! Saj vem, da je priden in da ima glavico! Pa vendar dovolite, da Vam srečo voščim!

Baron (mu podá roko). Lepa hvala, gospod Mercier!

Roza. Gospod baron, ali mi dovolite, da Vas objamem?

Baron (se prikloni). Hotel sem jaz prositi, da Vi meni to dovolite!
(Objame jo.)

Roza (ga pelje do stola). Sedite, gospod baron!

Baron. Vi ste preljubeznjiva!

Roza. Pa še ta stolec pod nogé!

Baron (kakor da bi se branil). To je preveč!

Žan. Papá, Vam je zdaj kaj bolje?

Roza. Kaj Vam je bilo slabo?

Baron. Odleglo mi je! Od težkih sanj me je bolela glava.

Mercier. Pa že včeraj Vam ni bilo prav, ker ste bili pri igri zaspali!

Baron. Ne, gospod Mercier, jaz pri igri nikdar ne spim! To bi bilo nerodno; nerodnost pa ni moja navada!

Mercier. Bog ne daj! Ali časi vendar človeka premore, da zadremlje, kakor na priliko sinoči Vas.

Baron (resno). Jaz Vam še enkrat pravim, gospod Mercier, da nisem spal! Le to je mogoče, da sem se bil zamislil!

Mercier (razdražen). Kaj zamislil!

Roza (očetu pomiga). Papá!

Mercier. Naj pa bo! Tedaj ste se pa zamislil! (Tiho Rozi.) Kimal, dremal, spal je, da so mu kvarte iz roke padale!

Baron (ni prav razumel). Kaj pravite, gospod *Mercier*?

Mercier. Pravim, da stoji pred nami mladenič, ki od nas po zaslugi zahtéva, kar mu gré!

Baron (gleda Žana). Takó? Kaj je taka sila?

Žan. Ljubi Papá!

Mercier (sede k baronu). Pravico ima gospod baron, da išče, kar smo mu obljubili!

Baron. Znam, gospod *Mercier*, in jako me veseli!

Mercier. Tedaj mislim, da imate Vi govoriti! (Tiho). Saj je oče, in to lahko storí!

Baron. Ne bom tajíl, da je dovršel moj sin to, kar je vgodno Vašim

željam, gospod Mercier! On je zdaj dohtar, samostojen, ima službo.

Mercier. Prav službe še nima!

Baron. Službo sem djal, ktera ga do dobrega povikša . . .

Mercier. Če mu bomo pomagali!

Baron. O tem se ne menim, gospod Mercier! Jaz ne mislim nikdar, da bi Vam za mojega sina najmanjšo težavico naložil! Moj sin lahko od svoje službe

Mercier. Živi? — Tako hitro še ne! —

Baron. Zakaj ne?

Mercier. Prvič je treba bolnikov, drugič bolnikov, tretjič bolnikov! Ti pa ne zrastó v enem dnevi, kakor gobe.

Baron. Prosim gospod! Začetek je prav dober. Že od včeraj ima bolnike.

Mercier. No?

Baron. Plemenito gospo Réveljevo, našo sosedo, ki je precej po mojega sina poslala!

Mercier. To je že nekaj! Pa mislite, da je to že zadosti?

Baron (ga čudno pogleda). No?

Žan. Kmaló bi bil od samega veselja zábil, da moram k njej!

Mercier. Vidi se, da ste še mlad dohtar!

Baron (vnóvič Merciera gleda). Podvizaj se, moj sin!

Žan. Grém! (H Rozi.) Pa se tudi koj vrnem! (Odstopi.)

Baron (vstane). Gospod Mercier! Dovolite, da se samá pogovoriva!

Mercier. Prav, gospod baron! — Odstopi, Roza!

Roza (tiho). Moj Bog! ne mara bo še kaj zaviral?

Mercier (tiho). Mislim, da hoče le med štirimi očmi za sina snubiti! (Roza odstopi.)

5. Govor.

Baron in Mercier.

Mercier. Zdaj sva samá!

Baron. Gospod Mercier!

Mercier. Gospod baron!

Baron. Jaz ne pazim na vsako misel; nisem pretenek zastran marsiktere besede, vendar pa ne trpim taci, ktere lahko takó ali takó obrnem!

Mercier. Jaz nisem nobene take pregovoril!

Baron. Pa ste jo!

Mercier. Prosim, ktero?

Baron. Da dvomite o službi mojega sina!

Mercier (se smeje). To je res; saj ni še dve uri dohtar.

Baron. To je tudi res! Ali te besede pravijo, da moj sin premalo služi!

Mercier. I najsi!

Baron. Če je takó, mislim, da se mu ni še sila ženiti!

Mercier. Pojte, pojte!

Baron. Ako so to Vaše misli, le na dan ž njimi! Ni jaz, ni moj sin se ne siliva!

Mercier. Ta je puhla! Ali se nisva zmenila, da se Vaš sin oženi, kadar dobi diplom?

Baron. To je da! Pa če imate vendar kak zadržek

Mercier. Gospod! Jaz nimam zadržka! Nisem ne mara jaz prvi te ženitve izprožil?

Baron. To je gotovo!

Mercier. Pri nas je navada, da pride snubitev od možke strani; ne mara pa Vam, gospod baron, ponos brani

Baron. Ponosa ne znam, gospod *Mercier*! Moja ponižnost je dovolj znana!

Mercier. Ne mara pa, gospod baron, preveč skrbite, da nisva oba enako bogata?

Baron. Dovolj mi je, gospod! Jaz vem, kaj sem; pa siromaštva mi ni treba očitati!

Mercier. Bog ne daj! (Zase.) Ponosen ne, ampak ošaben!

Baron. Ta ženitev bi bila res velika sreča mojemu sinu

Mercier (zase). Mislim, da bi bila!

Baron. Pa tudi zarad našega starega imena bi se lahko dobro oženil; ali Vi tega ne mislite?

Mercier (razkačen). Kaj mislite Vi, da bo moja hči poleg nje lepe dote do groba devica?

Baron. Vi ste razbeljen, gospod!

Mercier. Kaj me pa zbadate?

Baron (mu rokó podá). Nisem menil Vas razdražiti, le to mi je na srcu in na jeziku, da Vaše hčerke ne bo kazilo imé Rocheferrier!

Mercier. Prav je! Tedaj poročiva ju, ko se takó ljubita!

Baron. Najsi Vaša hči neče dalje čakati.

Mercier. Vaš sin pa še menj.

Baron. In ako obstanete, da še denes pismo spišemo.

Mercier. To se vé, da obstanem!

Baron. Tedaj tudi jaz to privolim!

Mercier (zase). Privolim! Kakor bi jaz snubil njegovega sina!

Baron (z vso ošabnostjo). Vaša želja naj se izpolni!

Mercier (zase). Ta milost je vredna dve sto tisoč frankov! Pa otroka nista kriva, če ta mož počí od samega napuha!

6. Govor.

Prejšnja, Žan in (pozneje) Roza.

Mercier (Žanu). No, kako je plemenitej gospé?

Žan. Nič posebnega! Kmalo bo dobra!

Mercier. Da le gré od konca po sreči!

Žan. Mrzlica je jo stresla, pa se nadjam, da je ne bo več!

Mercier. Zdaj odložite dohtarske skrbí in bodite ljubeznjiv ženin!

Žan. Ki ima opravila sè srcem! Srce pa zmerom pri sebi nosim!

Mercier. Zdaj imate zanj pravo priliko! (Po žepih išče.) Da te! Kje je pismo? . . . (Kliče.) Roza! Roza!

Roza (znotraj). Kaj želite! Papá!

Mercier. Nič posebnega!

Roza (pristopi; tiho). Ali je baron snubil?

Mercier (tiho). Ne! Saj ga znaš! (Glasno.) Prinesi mi pismo, ktero leží na mojej mizi!

Roza (veselo). Aha, tisto pismo!

Mercier. Tisto, tisto, že veš!

Roza. V trenotki bo tukaj! (Odteče in ga precej prinese.)

Mercier (tik barona, ki zopet sede). V tem pismu je, koliko ti dam za doto, in kaj prihranim sebi in svojemu prijatelju. Prvič: gospod baron in jaz si prihraniva sobe, kakor do zdaj. Drugič: moja hči in ženin dobosta vse druge sobe, z novo opravo, katero jaz kupim. Tretjič: živež je moja skrb, samo da ostanemo vsi pri enej mizi. Četrtrič: dam hčeri 200 obligacij, vsako po tisoč frankov.

Žan. Gospod *Mercier*, to je vse preveč!

Baron. Tudi jaz bi to mislil! Saj moj sin lahko živi od lastnega zaslužka!

Mercier (tiho). Zopet bi rad začel! (Na glas.) Gospod baron, mi dva sva enih misli! Ali, kar sin v začetku zasluži, to je komaj za darila ženski in za igrače naslednikom, (tiheje) katerih menda bo več, nego bolnikov, posebno prva leta!

Baron. Kaj ste na tiho djali, gospod Mercier!

Mercier. Da je vse to na tanko v pismu, in da biležnik le prepíše!

Baron (možko). Žan, naj pride v pismo tudi to, kar jaz Vama dam! (Potegne papirček iz žepa in bere.) Otrokoma izročam vse, kar bi denes ali jutri kje podedoval!

(Vsem skoraj smeh uide. Baron posebno Merciera gleda.)

Mercier (zase). Nima vsak stricev v Mehiki!

Baron. Kaj pravite, gospod Mercier?

Mercier. Da mi je vse prav po volji, le to ne, da še ne igrava vsakdanjega piketinca!

Baron (prijetno). Ali bi radi igrali?

Mercier. Vi ne mara ne?

Baron. To ljubav Vam rad storim!

Mercier (zase). Ljubav? Pa se sam trese, ko vidi kvarte, kakor pes pri kostéh! (Rozi.) Roza! Primekni mizo

in prinesi kvarte! (Roza in Žan to pre-skrbita.) Nateknite naočnik, gospod baron, da denes ne zavržete želodnega kra-lja namestu kupnega, kakor včeraj!

Baron. Ne smejajte se temu, kar Vam je včeraj koristilo!

(Sedeta. Roza pomakne svoj stol k ba-ronu. Žan za njenim stolom sloni. Mercier meša in deli.)

Žan (gleda, kaj Roza veze). Kaj de-late lepega?

Roza. Za najino sobo!

Žan. Kmalo bo dovršeno!

Roza. Saj se že trudim ves mesec!

Žan. Res?

Roza (prikima).

Mercier. Gospod Žan! Ne greste po biležnika? Recite mu, naj pride pred peto uro, da podpišemo pred kosilom! (Baronu.) Ali bova igrala za kaj ali za nič?

Baron. Jaz sem že stavil!

Mercier. Pa še jaz!

Žan (šeptá Rozi). Z Bogom! Kmalo bom zopet pri Vas!

Roza. Z Bogom!

7. Govor.

Prejšnji brez Žana.

Mercier. Kaj napovedate?

Roza (očetu). Če bo biležnik z nami kosil, nas bo pet!

Baron. Jaz imam šest kúp!

Mercier (Rozi). Pet!

Baron. Šel je! Šest in kvint major je 21. —

Mercier. Roza! Biležnikov pisar bo tudi z nami kosil, ker je Žanov prijatelj!

Baron. Če se hočete z gospodičino pomenkovati, gospod *Mercier*! rajša jenjajva!

Mercier. Nikakor ne! Prosim!

Baron. Štejem že 21, in 14 asov, to je 95!

Mercier. Ne zamerite, jaz imam 7 src in sept od kralja!

Baron. Prepozno! Jaz sem že napovedal 6, Vi pa le 5!

Mercier. Pet sem rekel le Rozi, da nas bo namreč pet pri mizi!

Baron. Kar ste rekli, rekli ste! Jaz Vam ne morem pomoči!

Mercier (jezen). Res je sicer, ali meni nikakor ni všeč! Roza, tega si ti kriva! Ljuba moja, najrajša igrava sama!

Roza. Grém, grém! (Pevaje odstopi.)

8. Govor.

Baron, Mercier.

Baron. Vrhū tega ste mač! Kar položite!

Mercier (jezno). Ta igra je Vaša, ker sem jo sam izgubil!

Baron. Enako se je včeraj meni godilo!

Mercier. Prosim, ne enako!

Baron. Enako!

Mercier. Če ima Vaša veljati, naj pa veljá! Ali ste že kupil?

Baron. Sem! Prosim, kaj imate?

Mercier. Imam 6 želodov.

Baron. Jaz 6 kup.

Mercier. Vi jih nimate več nego 5. — Kvint od kralja!

Baron. Vsaj toliko potrpite, da pregledam svoje kvarte. Ako se Vam kam mudí, jenjajva! Saj igra va skoraj le za kratek čas, pa ne za velike dobičke!

Mercier. No, no, saj potrpiím. (Položí svoje kvarte na mizo, in se nevoljen s hrbtom nasloní.)

Baron. Pregledal sem! Prosim, dalje!

Mercier. Vendar že! (Poprime kvarte.) Šest želodov in kvint je 21, 3 asi je 24, 3 fantje je 27 ino 3 desetice . . je 90! (Meče kvarte in pristavi.) Je 91, 92, 93, 94, 95

Baron. Gospod *Mercier*! Kako imate Vi 3 ase, 3 fante in 3 desetice? Jaz pa imam 14 kraljev!

Mercier. Zakaj ste jih pa zamolčali?

Baron. Videl jih nisem! Prehitro igrate!

Mercier. Žal mi je! Zdaj je prepozno!

Baron. Vi ste le dobili, ker mi niste dali časa, da bi pazil!

Mercier. Kakor včeraj!

Baron (srdito). Ni res!

Mercier. Kakor včeraj!

Baron. Trije asi se ne povedó, kadar ni nobenega kralja!

Mercier. Vsak igra in napoveduje zase!

Baron. Vi ne uméte le-té igre!

Mercier. Vi pa Vi! Zato zmerom dobivate, ha, ha!

Baron. Zdaj ste le dobili, ker ste me prehiteli!

Mercier. Prehitel? Ne mara sem Vas osleparil?

Baron. Foj, to ni ostesanega človeka beseda!

Mercier. Tudi Vaše besede niso pregladke! (Vrže kvarte po mizi in poskoči.) Z Vami nikdar več ne bom igral! Vaša ošabnost je prevelika!

Baron (položí svoje kvarte na mizo in se po časi vzdigne). Gospod! Jaz nisem ni ošaben, ni prevzeten! To sem denes dokazal, ker sem dovolil, da se poroči baronov sin s trgovčevo hčerjo!

Mercier. Baron, Vi ste preskočili na drugo stran, od ktere Vam odgovarjam, (zaničljivo) da ste mi lepo čast skazáli!

Baron. Še prelepo!

Mercier. Vašemu mlademu baronu naj se zdí sreča, da dobode mojo hčer in 200000 frankov ž njó!

Baron. V mojih očéh novci preveč ne veljajo, ker ste jih lahko tako ali takó dobili!

Mercier. Zakaj pa jih niste Vi takó al takó dobili?

Baron. Kadar se novci naslanjajo na čestitljivo imé, potem še le dobodo pravo veljavo!

Mercier. Ime pa brez novcev — je reva vseh rev!

Baron. Gospod! Vi ste zabili, s kom govorite.

Roza (nastopi). Oh, moj Bog!

Mercier. Vi pa ne zabite, tistega zaničavati, česar dobrote uživате!

9. Govor.

Prejšnja in Roza.

Roza. Odjenjajte oče, prosim Vas!

Mercier. Ne jaz! Ti se ne mešaj med naju!

Baron. To je preveč! Pa prav se mi godí! Sej sem moral vedeti, kaj me pod cepcem čaka!

Roza. Gospod baron!

Mercier. Zdaj si ga sama slišala!

Baron. Oh, da nisem prevdaril, da je vatal vendar lesen, najsi meri svilo!

Roza. Kaj delate, gospod!

10. Govor.

Prejšnji in Žan.

Žan (odloží klobuk). Biležnik dela naše pismo; o petih bo že tukaj!

Roza. Oh, ljubi Žan, kaj se je v tem kratkem času zgodilo!

Baron. Sin moj, pisma ne podpiševa!

Žan. Kaj? Zakaj ne?

Baron. Ženitve tvoje ne privolim več!

Žan. Moj mili Bog!

Mercier. Kakor Vam je všeč!

Žan. Za Boga svetega! kaj se je zgodilo?

Baron. Mene in tebe in našo rodovino je psoval!

Žan. Ali je to mogoče?

Mercier. Mene in mojo hčer je zaničaval!

Baron. Žan! Očital nam je siromaštvo!

Mercier. Ošabnost!

Baron. Sin, tukaj ni za naju! Pojdiva! (Sina odpelje.)

Roza. Moj Bog! Moj Bog!

11. Govor.

Mercier (za njima). Ako mislita, da bom za Vama tekkel, motita se! Roza, ti si priča, kako je z mano delal! (Za njima.) Obé roki bi mi poljubiti moral!

Roza. Oh, oče moj!

Mercier. Tebi je ne mara celó žal?
Kaj nimaš prav nič srca do očeta?

Roza. Ne dvomite o meni!

Mercier (mizo sklada). Preklete kvarte
in piket, in kdor ga je znašel! — Roza,
prepovedujem ti za vselej še kdaj mi-
sliti na barona in njegovega sina! Pre-
povedujem ti! (Odstopi.)

12. Govor.

Roza, potem Žan.

Roza. Nanj ne misliti? Ali je on
kriv, da je njegov oče ošaben? Moj Bog,
(Žan nastopi) kdo bi se bil tega nadjal
pred polovico ure? (Joče.)

Žan. Roza, preljuba moja Roza!
Povej, kaj se je zgodilo in kakó!

Roza. Pri piketu sta se zbesédila.

Žan. Vsa najina sreča . . .

Roza. Za dva, tri reparje!

Žan. In več se ne potolažita!

Roza. Ne? Nikakor več ne?

Žan. Vaš oče so začeli!

Roza (živo). Ni res! Vaš oče so začeli, ker so mojemu nerodno odgovorili!

Žan (ponosno). Prosim gospodičina! Moj oče niso še nikomur nerodno odgovarjali! Gospod Mercier so take očitali, da jih ne pretrpi nobeno srcé!

Roza (ponosno). Ne zamerite gospod! Vaš oče so mojega prvi žalili!

Žan. Prosim! Moj oče so se komaj branili!

Roza. Gospod baron so take ošabnosti!

Žan. Gospod Mercier so take hude jeze!

Roza. Tega mi ne govorite o mojem očetu!

13. Govor.

Prejšnji, Mercier.

Mercier (med vrati). Skupaj sta!

Roza. Moj oče ne razžalijo niti otroka ne! Dobrega srcá in dobre duše so! To pa vem, da jih ta hip več žali, nego mene, Vas in vse nas!

Mercier (tiho). O ti zlato dete!

Žan. Vse to prav rad verujem! Ali moj oče nikakor tukaj več ne morejo bivati; od mene pa čast in dolžnost zahtevati, da grem ž njimi!

Roza (si zakrije oči). Pa z Bogom, gospod Žan!

Žan (jo prime za roko). Dragi angelj, z Bogom! (Poljubi ji rokó.) Z Bogom! (Gré.)

Mercier (kliče). Žan! Gospod Žan! Le eno besedo!

Roza. Moj oče tukaj? (Hoče odstopiti.)

Mercier. Ostani Roza! (*Žanu.*) Kam hočejo iti Vaš oče?

Žan. Kamor bodi!

Mercier. Ali so hudó razkačeni?

Žan. Tožijo, da ste jim srcé pretrgali!

Mercier. Žalibog res je!

Roza. Oče! Pa tudi baron Vam!

Mercier. Tudi je res; vendar mi je žal, ker vem, da sem delal brez glave!

Roza. Papá!

Mercier. Otrok moj! Oh da sem mu očital dobrote! In zakaj? — zaradi 14 asov ali celó le kraljev! Kaj ga nisem znal, da se rad prepira in da slabo igra? Kaj nisem vedel, da je 12 let starejši od mene? Da je moj gost? Da so mu še moj oče hvalo dolžni? Oh ti nesrečna jeza, kam si mene zapeljala! Žan, od srca rad bi ga odpuščanja prosil, ino roko mu ponudil!

Roza. Storite to, očka moj ljubi!

Mercier. Kaj pravite Vi, gospod Žan?

Žan. Da so moj oče srečni in bogati, potem bi že sami to storili, prej nego Vi.

Mercier. Ali bi?

Žan. Zdaj pa, ker čutijo, da so nesrečni in ubogi, ne podadé se in roke ne vzamejo!

Mercier. Kaj pa bo?

Žan. Jaz ne vem!

Mercier. Vendar mi trije vidimo, da je treba poravnati! Le kako? — tega še ne vem!

Žan. Moj oče tega nikdar ne zabijo! (Premišluje.) Pač! Stojte! Nekaj moram poskusiti!

Roza. Oh, predragi moj, pomagajte!

Mercier. Ali je mogoče?

Žan. Predrznil bi se!

Mercier. Le, le! Saj je na blagost Vam, Rozi in dvema očetoma!

Žan. Da, predrznem se! Očeta že slišim! Skozi to sobo morajo, ako hoté oditi! Pustita me samega, prosim!

Roza. Daj Vam mili Bog vso srečo!

Mercier. Pojva, Roza, pojva! (Odsto-
pita.)

14. Govor.

Žan, Baron.

Baron. Kar je najinega, to sem
zložil! (Privleče kovčeg, klobuk ima na glavi,
rokavice v roki; ves blede.) Žan! nisi najel
človeka, da bi najino robo prenesel?

Žan. Nisem ga še!

Baron. Poišči ga precej! Tukaj ne
morem več ostati!

Žan. Papá! Vi ste še vroči!

Baron. Kaj ne bom? Pa nič ne dé!
Život se mi ves trese! Razžaljen sem
do smrti!

Žan (očetu žilo tiplje). Včeraj Vam ni
bilo dobro! Sedite, prosim Vas! Ohla-
dite se prej! (Primakne naslonjač.)

Baron. Ni treba!

Žan. Le hipec, dokler najdem človeka!

Baron. Naj pa bo! (Sede.) Tam v omari sti še dve moji knjigi: „Vandejska vojna in knjiga o plemenitaših.“

Žan (prinese). Tukaj sti!

Baron. Naj ji spravim v kovčeg! (Ko spravlja in ključek v žep vtakne, vlije Žan iz stekleničice nekaj kapljic v ruto in se bliža očetu.)

Žan. Zopet se trudite, pa Vam bo škodilo!

Baron. Saj si pa zdaj malo počijem! (Dobro se nasloni na stolu.)

Žan. Vaše čelo je vroče ko ogenj! (Briše očeta z ruto, in poklekne predenj. Oče pripogne glavo, in zatisne oči.)

~~Baron~~ (tihotno). Papá! Ne zamerite, ako Vam za hipec ustavim življenje, saj ga Vam hočem z ljubeznijo in srečo potem zdaljšati!

15. Govor.

Mercier, Roza in prejšnja.

Žan (tiho). St! St! Tiho!

Roza (zagleda barona). Moj Bog, kaj jim je?

Žan (kaže stekleničico). Spé!

Mercier. Brez nevarnosti?

Žan. Brez nevarnosti! — Kloroform! Predno se zbudé, le hitimo!

Mercier. Kaj? Kako?

Žan. Mizo sem! (*Mercier* in *Roza* jo prineseta.) Kvarte, kakor pri zadnji igri!

Mercier. To je moja reč! (*Spravljaja kvarte v red.*)

Žan. Kmalo bi bil knjige zabil! (*Vzame ključ iz očetovega žepa, odpre kovčeg in dá knjigi Rozi.*) Deníte knjigi v omaro! (*Nese kovčeg, klobuk in rokavice v očetovo sobo.*)

Mercier. Roza, daj mi časnik! Sedi, kjer si bila med igro, in vezi!

Roza. Semkaj časnik, — sem-le pa jaz!

Žan (se vrne). Dobro! Še malo zraka, da se hitreje zbudé! (Odpre okno in gré za stol k Rozi; Mercier bere časnik.)

Roza. Oh, kako mi srce bije!

Žan. In meni!

(Baron začne gibati, odpre oči, gleda zdaj Merciera, zdaj kvarte, zdaj Rozo, zdaj Žana; zadnja dva se pomenkovata).

Mercier (gleda izza časnika). Vendar ste se prebudili, dragi prijatelj! Dobro ste spali!

Baron. Kaj? Kako?

Mercier. Vsaj zdaj ne porečete, da Vas nisem čakal! Še jaz bi bil kmalo zadremal, (zdeha se mu) pa mi je časnik branil!

Baron. Žan!

Žan. Papá!

Baron. Kaj delava tukaj?

Žan. Jaz se menim tukaj z mojo preljubo nevesto, in čakal sem, da ste se zbudili!

Baron. Da sem se zbudil?

Mercier (prime svoje kvarte). Prosim, gospod baron! Povejte, kaj imate? Menda polno pest kup!

Baron. Precej, precej! Vendar Žan, povej mi, kaj misliš o tem?

Žan. Jaz papá, ne mislim družega, nego kakor da ni pod nebom srečnejšega od mene!

Baron. Zakaj?

Žan. Pismo sem že k biležniku nesel!

Baron. In potem?

Žan. Potem?

Baron. Ko si se vrnil?

Mercier. Ali bova igrala, ali ne?

Baron (vstane). Sin, ti si bil pričujoč, ko sem bil razžaljen!

Mercier. Razžaljen? Pri meni? Kdo Vas je?

Baron (ves zmoten). Kdo?

Žan. Papá! Ko sem se vrnil, Vas sem našel, da ste sladko spali! Gospod

Mercier so mi šeptali, da ste zadremali!

Mercier. Baš ste hoteli napovedati 6 kup.

Baron. O?

Roza. Dobre pol ure je že minolo!

Baron. O?

Roza. Mi pa smo sedeli, da Vas le nismo zbudili!

Baron. Moj Bog, kaj sanjam?

Mercier. Zdaj ne; morda ste v spanji!

Baron. Sanjal?

Mercier. Ne bi dvakrat rekel!

Baron (vse ogleduje). Ne! Tega se niso predrznili! Pa vendar, — prav čisto vem, — (Žanu) kje je naš kovčeg?

Žan. Kakošen kovčeg?

Mercier. Kovčeg? Čemu?

Žan. Papá, jaz ga ne vidim! V Vaši sobi je eden!

Baron. Kaj nisi ti meni pomagal knjigi vanj spravljati?

Roza. Kteri knjigi?

Baron. „Vandejsko vojsko, in knjigo o plemenitaših!“

Roza. Obe sti v omari tam-le!

Baron. Tam? — Res je!

Roza. Ali bi ju radi?

Baron. Prosim! (Roza ji prinese.) Sajnjal sem, — oh da bi bilo res!

Mercier. Kaj dvomite, da ste?

Baron. Ključek od kovčega? (Seže v žep.) Tukaj ga ni! Ne mara je . . .
(Gré v svojo sobo.)

Roza. Moj Bog! Če ga najde!

Žan. Tega ne skrbite!

Mercier. Držimo se le moški mi trije!

Baron (se vrne). Kaj se pogovarjate?

Mercier. Da ste ne mara kaj izgubili?

Baron. Nisem ne! (Bliža se Mercieru.) Ali je res, da se nisva prepirala?

Mercier. Za Boga svetega, midva?

Baron. Midva!

Mercier. Denašnji dan? In zakaj?

Baron. Zarad igre?

Mercier. Še predno sva začela igrati? To bi bilo prezgodaj! Morda se sprimeva pozneje!

Baron. Ali se nisva razžalila?

Mercier. Bog obvaruj! Ne mara ste me v težkih sanjah naredili mač, po vrhu me pa še karali! To Vam iz srca odpuščam! (Podá mu roko.)

Baron (se malo obotavlja, potem mu seže v roko in ga objame).

Žan (Rozi tiho). Sreča, nad srečo!

Baron. No, ker je v resnici takó . .

(sede.)

Žan (tiho). Otéta sva!

Mercier. Ali že enkrat poveste ali ne, kaj imate?

Baron. Lepe kvarte!

Mercier (zase). Saj sem jih dolgo izbiral!

Baron. Šest kup, kvint major,

14 asov, repik! Zmagal sem!
Igra je moja!

Mercier. Udajam se!

Baron. Dobil sem!

Mercier (podá eno roko Rozi, drugo Žanu; vsi trije se baronu priklanjajo).

Mercier, Žan in Roza. Mi tudi!

(Zagrinjalo pade.)
